

7. משנה ברורה סימן תרצה ס"ק ג
כתבו האחרונים דנכון ללבוש בגדי שבת ג"כ מבערב וימצא
אח"כ בביתו נרות דולקות ושולחן ערוך ומטה מוצעת:

חיוב אכילת פת בסעודת פורים

8. תלמוד בבלי מסכת שבת דף כד עמוד א
איבעיא להו: מהו להזכיר של חנוכה בברכת המזון? כיון
דמדרבנן הוא - לא מדכרינן, או דילמא: משום פרסומי ניסא
מדכרינן? - אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא: אינו
מזכיר, ואם בא להזכיר - מזכיר בהודאה. רב הונא בר יהודה
איקלע לבי רבא, סבר לאדכורי בבונה ירושלים. אמר להו רב
ששת: כתפלה, מה תפלה - בהודאה, אף ברכת המזון -
בהודאה.

9. שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצה סעיף ג
אומר על הנסים בברכת המזון בברכת הארץ; ואם התחיל
סעודתו ביום ומשכה עד הלילה, אומר: על הנסים, דבית
תחלת סעודה אזלינן; ויש מי שאומר שאין לאומרו, (ונוהגין
כסברא ראשונה).

10. מגן אברהם סימן תרצה ס"ק ט
ט אומר על הנסים. ואם שכח על הנסים בב"ה מחזירין אותו
דלא סגי דלא אכיל (של"ה רש"ל בשם ר"י פולק מט"מ) ומ"מ
דבריו צ"ע דאטו מי עדיף מתפלה דחובה היא ואפ"ה אין
מחזירין אותו וכ"ש בב"ה ולכן נ"ל דאם כבר אכל סעודה א'
ביום שוב אין מחזירין אותו, דהא אי בעי לא אכל יותר וכמ"ש
ב"י סי' קפ"ח בשם התוספ"ו ע"ש ואף על פי שרש"ל לא כ' כן
נ"ל מ"ש עיקר אליבא דהלכתא כי מדינא נ"ל דלעולם אין
מחזירין אותו כי לא מצינו שחייב לאכול פת בפורי' ומצי'
למיפטר נפשיה בשא' מיני מטעמי', ולכן בנדון זה שאכל כבר
פשיטא דאין להחזירו ולחוש לספק ברכה לבטל':

11. שערי תשובה סימן תרצה
מצוה להרבות כו' - וע' בבר"י בשם א' קדוש בתשובה כת"י
אם עשה סעודת פורים בלא לחם יצא

12. מור וקציעה
דבר זה אי אפשר לאומרו, דכיון דכתיב ימי משתה ושמחה
בעינן סעודה קבועה בפת כללו של דבר פשוט וידוע הוא
שכל מקום שנאמר סעודה אינה אלא בפת ואין קביעות אלא
בפת גמור.

13. ערוך השולחן אורח חיים הלכות מגילה סימן תרצה
וראיתי מי שמסתפק אם יוצאים ידי סעודה במאכלים טובים
בלא לחם [עש"ת] ולי נראה דלא יצא דומיא דשבת ויו"ט ועוד
דאין משתה בלא לחם כדכתיב [בראשית יט, ג] בלוט ויעש
להם משתה ומצות אפה ויאכלו ובדניאל [א, טז] כתיב פת
בגם ויין משתיהם [והמג"א סק"ט לא כתב כן ולענ"ד נראה
כמ"ש]:

14. משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן
תרצה סעיף ג
אומר עה"נ בבהמ"ז וכו' - ואם שכח לומר עה"נ י"א דמחזירין
אותו וי"א דאין מחזירין אותו וספק ברכות להקל ודוקא
בסעודה ראשונה שאוכל בו ביום אבל בסעודה שניה שאוכל
אחר המנחה שקורין סעודת פורים וכבר אכל סעודה אחת
ביום שוב אין מחזירין אותו לכו"ע אלא כשמגיע להרחמן יאמר
הרחמן הוא יעשה לנו נסים וכו'

15. שו"ת דברי יציב חלק יורה דעה סימן קסג
האם יש חיוב סעודת פת בברית מילה?
ולפענ"ד במה שהעיר כת"ה מהערוך השולחן ביו"ד סי' רס"ה
סעיף ל"ז שנוהגין במדינתו במיני מזונות, דהא תליא בהדא

1. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ז עמוד ב
אמר רבא: סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו,
מאי טעמא - ימי משתה ושמחה כתיב.

2. מרדכי מסכת מגילה פרק מגילה נקראת [רמז תשעד]
[רמז תשפז] [דף ז] סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא
פירש ראב"ה שצריך לנהוג כלילי שבת ויומו דומיא דקריאה
דכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים ואין היקש למחצה ומורי
ה"ר מרדכי כתב שאינו מבין דהא בתריה קאמר רב אשי הוה
יתיב קמיה דרב כהנא נגה ולא הוה קא אתו רבנן אמר מאי
האי דלא קאתו רבנן לבי מדרשא א"ל דילמא טרידי בסעודת
פורים א"ל ולא הוי אפשר למיכלא באורתא א"ל ולא סבר לה
מר להא דרבה דאמר סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא
י"ח מ"ט ימי משתה ושמחה כתיב משמע דסעודה אחת די
ודוק:

3. ב"ח אורח חיים סימן תרצה
ולפענ"ד ליישב דברי ראב"ה דסובר דודאי הסעודה החשובה
בריבוי מינים אינה אלא ביום כדמוכח מההיא עובדא אלא
דרב כהנא קא סלקא דעתא דבלילה נמי יצא אם אכל הסעודה
החשובה בלילה ואם כן לפי זה לא היה צריך להרבות כל כך
בסעודה חשובה גם כן ביום עד דליהוי טרידי בה לבטל בית
המדרש בשבילה דכבר יצא ידי חובתו במה שאכל סעודה
חשובה בלילה ורב אשי מהדר ליה מדרבא דלא יצא ידי
חובתו בסעודה חשובה שאכל בלילה אלא דוקא באכלה ביום
והשתא לפי זה הוכיח ראב"ה דבעל כרחך צריך לסעוד גם
בלילה לערוך שולחנו ולסעוד ודינו כלילי שבת ויומו אלא
דכבוד יום עדיף דאי איתא דאין צריך לסעוד בלילה כלל היאך
טעה כל כך רב כהנא וקא סלקא דעתא דיצא בסעודה חשובה
כשאכלה בלילה הלא אינו חייב כלל לסעוד בלילה אלא ודאי
דעל כל פנים חייב לסעוד בלילה דומיא דקריאה וכו' וקא
סלקא דעתא דרב כהנא דיצא נמי בה ידי חובתו אם אכל
בלילה סעודה חשובה וכו' ומהדר ליה רב אשי דליתא אלא
לא יצא ידי חובתו עד דסעידי סעודה חשובה ביום והכי נהוג
לסעוד בלילה אף בחל ארבעה עשר ביום ראשון וכבר סעד
סעודה שלישית במנחה בשבת בסעודה חשובה אפילו הכי
חוזרין וסועדין אחר יציאת בית הכנסת בלילה דעורכין שולחן
וסועדין ומרבין קצת בסעודה זו לשם פורים ולמחר ביום
ארבעה עשר סועדין סעודה חשובה בריבוי מעדנים:

4. בית יוסף אורח חיים סימן תרצה
כתוב בארחות חיים (שם אות לה) נהגו לאכול בליל פורים
אחר התענית זרעונים זכר לזרעונים שהיו אוכלים בבית
המלך דכתיב (דניאל א יב) ויתנו לנו מן הזרועים (מגילה יג).
וכתב ה"ר אשר יש שנהגו שלא לאכול בשר בלילה ההוא כדי
שלא יטעו ויחשבו שהיא סעודת פורים:

5. דרכי משה הקצר אורח חיים סימן תרצה אות (ג)
(ג) ואין נוהגין כן. והר"י ברי"ן כתב מהא דגרסינן בפרק קמא
(ז ב) רב אשי הוה יתיב קמיה דרב כהנא אמר אמאי לא אתו
רבנן לבי מדרשא וכו' אמר ליה קא עסקי בסעודת פורים שמע
מינה דסעודת פורים דוחה תלמוד תורה מכל מקום כיון
דדרשינן (טז ב) אורה (אסתר ח ט) זו תורה מצוה לעסוק
בתורה קודם הסעודה והיא מגינה עליו שלא יארע לו קלקול
בסעודה עכ"ל:

6. שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצה
סעודת פורים שעשאה בלילה, לא יצא ידי חובתו. הגה: ומ"מ
גם בלילה ישמח (ג) וירבה קצת בסעודה. (תשובת מהרי"ב).

דהמג"א סי' תרצ"ה סק"ט שלא מצינו שחייב פת בפורים, וכ"כ באליה רבה שם סק"ז, וכן בברכי יוסף שם אות א' הביא כן מאחד קדוש עיין שם. אבל במור וקציעה שם כתב שדבר זה אי אפשר לשמוע כלל דכיון דכתיב ימי משתה ושמחה, ובעינין סעודה קבועה, לא סגי בלא פת וכו', וכלום יש סעודה בלא לחם, ואמרו מן התנ"ך מצינו דפתא סעדתא דליבא הרי שלזה נקראת סעודה בעצם וכו', כללו של דבר פשוט וידוע מאוד הוא שכל מקום שנאמר סעודה אינה אלא בפת, ואין קביעות אלא בפת גמורה, והרי אמרו שאפילו קבע סעודתו על לחמניות ופרפראות ומידי דזיין בטלה דעתו אצל כל אדם ולא חשבינן לה סעודת קבע עיין שם.

סעודה בפורים משולש

16. שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצה סעיף ב' וכשחל פורים ביום ששי, יעשו הסעודה בשחרית, משום כבוד שבת (מנהגים); ומי שרוצה לעשותה תמיד בשחרית, הרשות בידו (ת"ה). י"א שיש לאכול מאכל זרעונים בפורים, זכר לזרעונים שאכל דניאל וחבריו בבבל (כל בו). טוב לעסוק מעט בתורה קודם שיתחיל הסעודה, וסמך לדבר: ליהודים היתה אורה ושמחה (אסתר ח, טז) ודרשינן: אורה, זו תורה (מהרי"ב). וחייב במשתה ושמחה קצת בשני ימים, י"ד וט"ו, (מנהגים) וכן נהגו.

17. משנה ברורה סימן תרצה ס"ק י

(י) הסעודה בשחרית - היינו קודם חצות היום לכתחלה ועיין ביד אפרים מה שכתב בשם מהרי"ל:

18. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רמט סעיף ב'

אסור לקבוע בערב שבת סעודה ומשתה שאינו רגיל בימי החול, ואפילו היא סעודת אירוסין, מפני כבוד השבת, שיכנס לשבת כשהוא תאב לאכול; וכל היום בכלל האיסור. הגה: וסעודה שזמנה ערב שבת, כגון ברית מילה או פדיון הבן, מותר, כן נ"ל וכן המנהג פשוט.

19. משנה ברורה סימן רמט ס"ק יג

(יג) מותר - דהיא ג"כ סעודת מצוה ואין לדחותה מפני סעודת שבת ומ"מ לכתחלה מצוה להקדימה בשחרית משום כבוד שבת וכמו שמבואר בסימן תרצ"ה ס"ב לענין סעודת פורים ע"ש ובדיעבד יכול לעשותה אפילו ממנחה ולמעלה:

20. בית הבחירה למאירי מסכת כתובות דף ז עמוד ב'

ואף אנו ואבותינו נוהגים בפורים שחל להיות ערב שבת שמתחילין בסעודה מבעוד יום עד שיקדש היום ופורסין מפה ומקדשין וגומרין את הסעודה ומזכירין בה של פורים מטעם זה שהרי אף חמשה עשר יום נס

21. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רעא סעיף ד'

אסור לטעום כלום קודם שיקדש, אפי' מים. ואפי' אם התחיל מבעוד יום, צריך להפסיק, שפורס מפה ומקדש. ואם היו שותים יין תחלה, אינו אומר אלא קידוש בלבד בלא ברכת היין, ואח"כ מברך ברכת המוציא.... וי"א שאף כשמקדש על היין אינו מברך המוציא.

22. משנה ברורה סימן רעא ס"ק יז

(יז) ואח"כ מברך בה"מ - היינו כשבא לגמור אח"כ סעודתו מברך ברכת המוציא מחדש דאינו יוצא בהמוציא שבירך בתחלת הסעודה לפי שהקידוש שבינתים שהיה צריך לאמרו מפני שנאסר באכילה עד שיקדש זה הוי הפסק לפיכך צריך לברך שנית ברכת המוציא

(יח) אינו מברך המוציא - דס"ל דקידוש לא הוי הפסק. וכיון דספק ברכות להקל יש לתפוס כה"א [אחרונים]:

23. שו"ת האלף לך שלמה חלק אורח חיים סימן קיג

שאלתו במי שקידש עליו היום שפורס מפה ומקדש אם צריך לחם משנה הנה זה תליא בשני הדעות המבוארין /או"ח/ בס"י רע"א דאם צריך לחזור ולברך המוציא אז צריך לח"מ = לחם משנה = ג"כ ואם א"צ לחזור ולברך המוציא א"צ לח"מ ז"פ:

24. פסקי תשובות הערות סימן תרצה הערה 34

ובס' פורים המשולש - דבליצקי העלה דיש לבצוע על לחם משנה אף שאין מברך המוציא, אמנם בשו"ת האלף לך שלמה ח"א סי' קי"ג מבואר דא"צ.

25. הרב לבנון

לאחר הקידוש, אין צורך ליטול ידיים, שהרי כבר נטל ביום שישי, לסעודת הפורים. וצריך לבצוע על לחם משנה, כמו כל שבת.

מאחר ויש מחלוקת, אם הקידוש הוא "הפסק", ולכן צריך לברך שוב המוציא על הפת, או שהקידוש אינו הפסק, לכן, ספק ברכות להקל. ויבצע על לחם משנה, בלא ברכת המוציא.

26. פסקי תשובות הערות סימן תרצה

אמנם בכה"ח סי' רע"א סק"ב כותב דלפי דברי האר"י בשער הכוונות לא נכון לעשות כן אלא צריך לקדש דווקא אחר תפלת ערבית.

27. מגן אברהם סימן תרצה ס"ק ט

במרדכי כתו' בקלף היה אוכל סעודת פורים בע"ש יתפלל ויפרוס מפה ויקדש ובמזון יאמר על הניסים עכ"ל ובמט"מ ובמנהגי' כתבו הואיל ולא התפלל ערבית משמע דאם התפלל שוב אינו אומר על הניסים וכ"כ של"ה ומהרי"ל בתשו' סי' נ"ו לכן נ"ל דיברך ברכת המזון תחל' ואח"כ יתפלל ערבית להוציא עצמו מפלוגתא וגם שלא ישתכר ולא יברך ב"ה:

28. חיי אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל קנה סעיף לב

ואם התחיל לאכול מבעוד יום ונמשכה בלילה, אף על פי כן מזכיר על הניסים. ואם חל בערב שבת וקידש בתוך הסעודה, מזכיר אם לא התפלל עדיין. אבל אם כבר התפלל, אינו מזכיר. ונראה לי דלפי מה שנתבאר לעיל כלל קי"ח סימן ד' דאם אכל בלילה, חייב להזכיר של עכשיו, ואם כן הוא הדין בשבת היאך יאמר תרתי דסתרי, וכיון דאין הזכרת על הניסים חמור כל כך, לכן יאמר רק של שבת:

29. משנה ברורה סימן תרצה ס"ק טו

כשחל פורים בע"ש ומשכה סעודתו עד הלילה חייב להזכיר של עכשיו דהיינו רצה וא"כ איך יאמר על הניסים דהוי תרתי דסתרי וכיון דאין הזכרת עה"נ חמור כ"כ לכן יאמר רק של שבת. וכ"ז אפילו כשלא התפלל עדיין ובפרט אם התפלל מקודם בודאי אינו כדאי להזכיר אח"כ עה"נ בבהמ"ז וכדלקמיה: